

POSTUPAK GOSPODARENJA OTPADOM U PETROKEMIJI

WASTE MANAGEMENT IN PETROKEMIJA

Ivanka Baglama

Stručni članak

Sažetak: Petrokemija d.d. je kemijska industrija koja se kod gospodarenja otpadom pojavljuje kao proizvođač otpada, posjednik otpada i oporabitelj otpada. Proizvođač otpada odgovoran je za odabir najprihvatljivijeg i za okoliš najmanje štetnog postupka obrade ili zbrinjavanja.

Sve organizacijske cjeline čijom djelatnošću nastaje otpad i/ili postupaju s otpadom provode mjere gospodarenja otpadom sukladno odredbama Zakona o otpadu, podzakonskim aktima, postupcima i uputama za rad. Provodi se cjelovito gospodarenje otpadom koje obuhvaća sve aktivnosti od educiranja zaposlenika o vrstama otpada, postupcima prevencije nastanka, karakteristikama i svojstvima otpada, o štetnom djelovanju na okoliš, mogućnostima reduciranja, uporabi i potencijalnim uštedama. Posjedujemo ovlaštenja za sakupljanje, skladištenje, uporabu, odlaganje i zbrinjavanje neopasnog i opasnog otpada. Ažurno se vode svi zapisi o otpadima i pravovremeno dostavljaju nadležnim tijelima.

Dobrim gospodarenjem otpadom smanjujemo utjecaj na okoliš i poboljšavamo učinkovitost, a time povećavamo konkurentnost naših proizvoda na tržištu.

Cilj nam je spriječiti nastajanje otpada gdje god je to moguće i smanjivati količine otpada na mjestu nastanka te smanjivanje opasnih svojstava otpada čiji se nastanak ne može spriječiti, a sukladno NRT-u (najbolje raspoloživim tehnikama) kao i ciljevima IPPC-a.

Ključne riječi: gospodarenje otpadom, proizvođač otpada, obrada otpada

Professional paper

Abstract: Petrokemija, Plc. is a chemical industry, which is a waste generator, owner and recovery operator in the waste management process. The waste generator is responsible for selecting the most acceptable and least environmentally harmful process of waste recovery or disposal.

All organizational units, whose activity generates waste and / or deal with waste, implement waste management measures in accordance with the provisions of the Waste Act, by-laws, procedures and work instructions. An integrated waste management that is conducted encompasses all the activities of educating employees on the types of waste, waste generation prevention procedures, characteristics and properties of the waste, harmful impact on the environment, the possibility of reducing and recycling waste and potential savings. We have a certificate for the collection, storage, recycling and disposal and management of hazardous and non-hazardous waste. Records of all waste are kept, updated and promptly reported to competent authorities.

Good waste management reduces the waste impact on the environment and improves efficiency, thereby increasing the competitiveness of our products in the market.

Our goal is to prevent the generation of waste wherever possible, reduce the amount of waste at its source and reduce hazardous waste properties whose generation cannot be prevented and in accordance with BAT (best available techniques) as well as the objectives of IPPC.

Key words: waste management, waste generator, waste processing

1. UVOD

U Petrokemiji d.d. Kutina gospodarenje otpadom je davno prepoznato kao važan aspekt okoliša i posvećuje mu se maksimalna pažnja s ciljem da se smanjuju količine na mjestu nastanka i odabiru najmanje štetni postupci recikliranja, obrade i/ili zbrinjavanja otpada s maksimalnom zaštitom okoliša i zdravlja ljudi. Gospodarenje otpadom provodi se sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o otpadu i nizu pod zakonskih

propisa (uredbe i pravilnici) i Međunarodnim ugovorom – Baselska konvencija.

2. EKSPERIMENTALNI DIO

Na nivou Republike Hrvatske u primjeni su dokumenti gospodarenja otpadom:

- Nacionalna strategija zaštite okoliša i Nacionalni plan djelovanja za okoliš

- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godine
- Plan gospodarenja otpadom u Sisačko-moslavačkoj županiji (Službeni glasnik SMŽ)

Petrokemija d.d. Kutina smještena je u Sisačko-moslavačku županiju koja je temeljem Zakona o otpadu donijela Odluku o donošenju Plana gospodarenja otpadom u kom predlaže koncept održivog sustava gospodarenja otpadom na razini Županije, uključujući lokalnu samoupravu (gradove i općine) i subjekte u sustavu gospodarenja otpadom (komunalna poduzeća, proizvođače, sakupljače, obrađivače). Plan gospodarenja otpadom izrađuje proizvođač otpada koji godišnje proizvodi više od 150 tona neopasnog otpada i/ili više od 200 kilograma opasnog otpada, dužan je planirati gospodarenje otpadom za razdoblje od četiri godine.

Planove gospodarenja otpadom Petrokemija izrađuje na obrascu PGO-PO koji se sastoji od sljedećih cjelina:

1. Podaci o proizvođaču / posjedniku otpada
2. Podaci o otpadu (ključni broj, vrsta otpada, sadašnji procesi nastanka, planirani trend nastajanja, mjere sprečavanja ili smanjivanja nastajanja otpada i njegove štetnosti)
3. Postojeći način uporabe / zbrinjavanja
4. Potvrđeni način uporabe / zbrinjavanja

Planove dostavlja Upravnom odjelu za zaštitu okoliša i prirode Sisačko-moslavačke županije i Agenciji za zaštitu okoliša.

Prema obvezama i odgovornostima u gospodarenju otpadom koje proizlaze iz Zakona o otpadu i pripadajućim pod zakonskim aktima proizvođač/posjednik otpada odgovoran je za gospodarenje svim vrstama otpada koje nastaju njegovom djelatnošću i snosi troškove gospodarenja otpadom prema količinama i svojstvu otpada uz primjenu načela „onečišćivač plaća“.

Prema mjestu nastanka otpad se dijeli na : komunalni otpad, proizvodni otpad i posebne kategorije otpada.

Komunalni otpad je otpad iz kućanstava, ali i iz proizvodnih procesa i/ili uslužnih djelatnosti ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima se razlikuje od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom se ne smatraju ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Posebne kategorije otpada su otpadi za koje se gospodarenje propisuje posebnim propisom Zakona o otpadu tj. Pravilnicima o gospodarenju otpadnim uljima, ambalaži i ambalažnom otpadu itd.

Otpad po svojstvu dijelimo na: opasni otpad, neopasni otpad i inertni otpad.

Popis djelatnosti koje generiraju otpad, ključni broj i naziv otpada, mogući postupci obrade otpada navedeni su u Uredbi o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada koja služi proizvođaču/posjedniku otpada za pravilno razvrstavanje otpada i na koji način će postupati sa nastalim otpadom.

Cilj Ministarstva zaštite okoliša i prirode, lokalne samouprave i subjekata u sustavu gospodarenja otpadom je uspostavljanje sustava sakupljanja, recikliranja, uporabe i/ili zbrinjavanja, zaštita okoliša i zdravlje ljudi. Da bi se ostvarili planirani ciljevi potrebno je provoditi sljedeće aktivnosti:

- osigurati primjenu zakonske regulative,
- smanjivati količine otpada,
- odvojeno sakupljati otpad,
- povećati financijska sredstva za gospodarenje,
- provesti sanaciju odlagališta,
- izgraditi uređaje za obradu otpada,
- kontrolirati sakupljanje i zbrinjavanje otpada.

Da bi se prethodno navedeno postiglo neophodno je permanentno obrazovanje svih ciljnih skupina i njihovo aktivno sudjelovanje u ostvarenju planiranih ciljeva, uz adekvatna financijska ulaganja.

2.1. Gospodarenje proizvodnim neopasnim otpadom

Postupanje s vlastitim neopasnim otpadom u smislu njegovog trajnog zbrinjavanja provodi se na sljedeće načine (ovisno o otpadu):

- trajno odlažu na odlagalište Petrokemije ili odlagalište izvan Petrokemije (uz prethodno kondicioniranje ako je potrebno)
- predaja ovlaštenoj vanjskoj ustanovi na trajno zbrinjavanje
- predaja u drugi profitni centar unutar Petrokemije na daljnje postupanje
- predaja u drugi profitni ili troškovni centar na trajno zbrinjavanje.

Organizacijske cjeline su odgovorne za razvrstavanje, odvojeno sakupljanje, pakiranje i ispravno skladištenje otpada do predaje u definirani i ovlašteni profitni centar koji otpad predaje sakupljaču/prijevozniku uz Prateći list (obrazac PL-No/Io). Za sve nastale otpade vode se Očevidnici o nastanku i tijeku otpada (obrazac ONTO) sukladno Pravilniku o gospodarenju otpadom.

Organizacijska cjelina čijom djelatnošću nastaje neopasni otpad koji se trajno zbrinjava odlaganjem na odlagalište neopasnog otpada mora osigurati od strane akreditiranog laboratorija Izvješće o ispitivanju fizikalnih i kemijskih svojstava otpada sukladno Pravilniku o načinima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada. Sukladno navedenom pravilniku za otpad koji se trajno zbrinjava odlaganjem treba provesti Osnovnu karakterizaciju otpada kao i provjeru sukladnosti koja je u njoj definirana.

Po isteku kalendarske godine ispunjava se Prijavni list (obrazac PL-PPO) za otpade koji su izravno predani ovlaštenoj tvrtki na zbrinjavanje i zbrinute na odlagalište Petrokemije.

2.2. Gospodarenje opasnim otpadom

U Petrokemiji nastaju određene vrste opasnog proizvodnog otpada, a veći dio opasnog otpada spada u

grupu posebnih kategorija otpada. Postupanje s opasnim otpadom provodi se na sljedeći način:

- prikupljanje u profitnim i troškovnim centrima gdje je otpad nastao te predaja ovlaštenoj tvrtki na zbrinjavanje i/ili uporabu preko profitnog centra u Petrokemiji
- prikupljanje otpada i direktna predaja ovlaštenoj tvrtki za zbrinjavanje (katalizatori, zauljeni otpad)

Otpadna ambalaža onečišćena opasnim tvarima zbrinjava se o trošku i na način dogovoren s proizvođačem, a što se definira u postupku nabave.

Kada se opasni otpad predaje ovlaštenoj tvrtki na zbrinjavanje i/ili uporabu proizvođač izdaje Prateći list (PL-Oo), a kada je to otpad gdje nije moguće uzeti prosječan uzorak ili je godišnja količina otpada manja od jedne tone predaje se potpisana i ovjerena Deklaracija o fizikalnim i kemijskim svojstvima otpada (DKFSO).

Ako je godišnja količina opasnog otpada jednaka ili veća od jedne tone ili je sastav nepoznat mora se osigurati od strane akreditiranog laboratorija adekvatno Izvješće o ispitivanju fizikalnih i kemijskih svojstava otpada, s određenim parametrima koji se definiraju ovisno o predviđenom postupku uporabe/zbrinjavanju otpada.

Za sve nastale otpade vode se Očevidnici o nastanku i tijeku otpada na propisanim obrascima.

2.3. Gospodarenje posebnim kategorijama otpada

Djelatnošću Petrokemije nastaju i otpadi koji se svrstavaju u posebnu kategoriju otpada, a to su: ambalažni otpad, otpadna ulja, otpadni električki i elektronički uređaji i oprema, otpadne baterije i akumulatori, otpadne gume, otpadna vozila, otpad koji sadrži poliklorirane bifenile i poliklorirane terfenile i dr. Otpadi po svojstvu mogu biti neopasni i/ili opasni.

Za sve nastale otpade vode se Očevidnici o nastanku i tijeku otpada (obrazac ONTO, ONTOU- za otpadna ulja i ONTOBA- za otpadne baterije i akumulatore) sukladno Pravilniku o gospodarenju otpadom, otpadnim uljima, otpadnim gumama, otpadnim baterijama i akumulatorima.

Ambalažni otpad odvojeno se prikuplja po vrstama i putem ovlaštenog profitnog centra predaje na trajno zbrinjavanje ovlaštenim sakupljačima uz popunjeni Prateći list (obrazac PL-No/Io).

Količine i vrste ambalaže u kojoj su proizvodi Petrokemije stavljeni na tržište Republike Hrvatske vode se u očevidnicima na obrascu OONZ (za kvartalna izvješća) i OONZPPPN (za godišnja izvješća) koji se dostavlja Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za naplatu naknade za zbrinjavanje ambalažnog otpada sukladno Pravilniku o ambalaži i ambalažnom otpadu.

Korisnici proizvoda Petrokemije d.d. mogu dogovoriti besplatno zbrinjavanje neopasne otpadne ambalaže (vreće od gnojiva) sa ovlaštenim tvrtkama, a mogu se odložiti i u postojeće namjenske kontejnere za otpadnu plastiku ili dogovoriti postavljanje namjenskih kontejnera za tu svrhu. Ambalaža onečišćena amonijevim

nitratom (N 34,8 % i N 33,5 %) zbrinjava se putem tvrtki ovlaštenih za zbrinjavanje opasnog otpada.

Na nivou Petrokemije ili organizacijskih cjelina gdje otpad nastaje primjenjuju se postupci ili upute u kojima je detaljno opisano postupanje sa navedenim otpadom, edukaciji zaposlenika, vođenju potrebnih zapisa, pravovremenom informiranju nadležnih tijela i čuvanje zapisa sukladno zakonskim propisima.

2.4. Gospodarenje komunalnim otpadom

Komunalni otpad odlaže se u namjenske kontejnere koji su postavljeni na definirane lokacije po organizacijskim jedinicama. Postupanje s komunalnim otpadom detaljno je opisano uputom Upravljanje komunalnim i nekorisnim otpadom.

Evidenciju o količinama nastalog otpada vodi odgovorna osoba u Troškovnom centru Zajednički i opći poslovi.

2.5. Izvoz neopasnog i opasnog otpada

Proizvodni otpadi koji se ne mogu reciklirati, uporabiti, a ni trajno zbrinuti u Republici Hrvatskoj izvozi se sukladno Zakonu o otpadu, Baselskoj konvenciji i Uredbi o nadzoru prekograničnog prometa otpadom. Petrokemija je registrirana za djelatnost izvoza neopasnog otpada, a opasni otpad se izvozi putem ovlaštenih tvrtki pri MZOIP. Organizacijska cjelina u kojoj nastaje otpad vodi očevidnik o nastanku i tijeku otpada, dostavlja svu potrebnu popratnu dokumentaciju (izvješće o ispitivanju, prateći list i na kraju godine popunjava obrazac PL-PPO).

2.6. Gospodarenje neopasnim i opasnim otpadom drugih proizvođača/posjednika

Postupanje s neopasnim i opasnim otpadom u Petrokemiji opisano je u:

- Planu gospodarenja neopasnim otpadom i posebnim kategorijama neopasnog otpada,
- Planu gospodarenja otpadom koji se odlaže na sekciji 41300 (neutralizacija) i 41100 (odlagalište fosfogipsa)
- Planu gospodarenja opasnim otpadom

Petrokemija d.d sukladno važećoj dozvoli za obavljanje djelatnosti gospodarenja opasnim otpadom može na dijelu svojih proizvodnih postrojenja provoditi:

- privremeno skladištenje postupkom R13- skladištenje otpada prije bilo kojeg postupka uporabe R 1-R 12 ,
- uporabe postupkom R5 recikliranje/obnavljanje
- obrade postupkom D 9, a koja za posljednicu ima konačne sastojke i mješavine koje se zbrinjavaju bilo kojim postupkom D 1- D 12. postupkom R neopasnog i opasnog otpada kao i odlaganje neopasnog otpada na odlagalište.

Sukladno važećoj Dozvoli za gospodarenje neopasnim otpadom Petrokemija d.d. može obavljati djelatnosti:

- sakupljanja i prijevoza,

- privremenog skladištenja,
- obrade neopasnog otpada (postupkom R 7 – uporaba otpadnih sastojaka koji se koriste za smanjivanje onečišćenja)
- odlaganje neopasnog otpada (postupcima D1- odlaganje otpada u ili na tlo i D 4- odlaganje otpada u površinske bazene)

Neopasni otpad odlaže se na postojeće odlagalište otpada fosfogipsa sukladno dozvoli koja je izdana temeljem Zakona o otpadu i Pravilnika o načinu i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada. Nakon ispitivanja eluata otpada, u slučaju potrebe provodi se prethodna obrada-kondicioniranje, a potom se otpad trajno odlaže prema pravilima za odlaganje na odlagalištu.

Sve aktivnosti postupanja s neopasnim i opasnim otpadom drugih proizvođača/posjednika moraju biti popraćene adekvatnim zapisima sukladno zakonskim propisima.

2.7. Obveze proizvođača otpada

Petrokemija kao proizvođač i posjednik otpada prema odredbama Zakona o otpadu i pod zakonskim propisima dužna je o tome voditi podatke i dostavljati ih nadležnim tijelima, a u svrhu praćenja tokova otpada, nadzora nad provedbom propisa, izrade izvješća i ocjene provedenih mjera na području gospodarenja otpada.

Proizvođač/posjednik otpada ima obvezu vođenja, dostave i čuvanja propisane dokumentacije o nastanku i tijeku otpada.

Tablica 1. Obveze vođenja zapisa i prijave podataka za otpad

Vrsta zapisa	Obrazac	Mjesto dostave	Rok za dostavu
Plan gospodarenja otpadom	PGO-PO	- nadležnom tijelu županije - AZO - arhiva proizvođača	svake 4 godine
Očevidnik o nastanku i tijeku otpada	ONTO	-arhivira proizvođač/ posjednik	- kontinuirano vodi posjednik otpada
Prateći listovi: - za opasni otpad - za neopasni/inertni otpad - za komunalni otpad	PL-Oo PL-No/Io PL-Ko	-preuzima sakupljač/ obrađivač uz pošiljku otpada	- uz svaku pošiljku otpada
Prijavni listovi za Registar onečišćavanja okoliša- za:proizvođača/posjednika proizvodnog otpada, Oporabitelj/a/zbrinj avatelj/a, Sakupljač/prijevoznik komunalnog otpada, Sakupljač/prijevoznik proizvodnog otpada	PI-1 PI-2 PL-PPO PL-OPKO PL-SKO PL-SPO	- nadležnom tijelu u Sisačko-moslavačkoj županiji	- do 1.3. za proteklu kalendarsku godinu

Izvoznik neopasnog otpada (prateći list za prekogranični promet)	NO-PLPPNO	-proizvođaču/ posjedniku -sakupljaču/ prijevozniku -nadležnom tijelu u županiji	- nije propisan
Izvoznik opasnog otpada (obrazac dokumenata o prometu)	DOP	- ovjerena kopija izvozniku (posjedniku) i u MZOIP	- za svaku pošiljku
Podaci o realiziranom izvozu otpada (godišnje izvješće)	- nije propisan	- MZOIP - AZO	- 31.3.
Očevidnik- obračuna nak. zbrinjavanja ambalaže	OONZ	- FZOEU	-tromjesečno -godišnje do 1.3.
Očevidnik za obračun nak. zbr.povratne i poticajne naknade	OONZPPN	- FZOEU	- do 31.3.tekuće godine
Očevidnik o nastanku i tijeku otpadnih ulja	ONTOU	- posjednik	- kontinuirano vodi posjednik
Očevidnik- za baterije i akumulatore	ONTOBA	- posjednik	- kontinuirano vodi posjednik
Očevidnik za otpadne gume	ONTOG	- posjednik	- kontinuirano vodi posjednik
Izvješće o fizikalnim i kemijskim svojstvima otpada od akreditiranog laboratorija	-nije propisan	- sakupljaču, prijevozniku, obrađivaču - posjednik	- uz svaku pošiljku
Deklaracija o fiz. i kem. svojstvima otpada	DFKSO	- sakupljaču, prijevozniku, obrađivaču i posjedniku	- uz svaku pošiljku
Izvješće o provjeri sukladnosti neopasnog otpada	- nije propisan	- posjednik	- svake godine
Opća karakterizacija otpada za odlaganje	- nije propisan	- posjednik	- svake godine

4. ZAKLJUČAK

Otpad osim što prouzrokuje onečišćenja u prirodi i okolišu predstavlja gubitak resursa iz proizvodnje i resursa iz prirode. Nastanak otpada i dobro gospodarenje otpadom je važno područje za Petrokemiju d.d. kao proizvođača s ciljem da se proizvodnja otpada svede na najmanju moguću mjeru što pridonosi poboljšanju učinkovitosti, smanjenju troškova i smanjenju utjecaja na okoliš.

U okviru načela cjelovitog sprječavanja i nadzora onečišćenja (IPPC) otpadom potrebno je primijeniti najbolje raspoložive tehnike utvrđene Zakonom o zaštiti okoliša.

Prilikom određivanja najbolje raspoloživih tehnika (NRT) treba razmotriti:

- primjenu tehnologija koje proizvode malo otpada (ako je moguće i ekonomski opravdano)
- uporaba i recikliranje tvari korištenih i nastalih u procesu kao i otpada
- upotrebljavati manje štetnih tvari

- potrošnju sirovina uključujući i prirodne resurse (voda) korištene u procesu te energetske učinkovitost procesa
- smanjenje na najmanju mjeru općeg utjecaja emisija na okoliš i rizika po okoliš.

Svaka tvrtka bi trebala imati sustavni pristup radi utvrđivanja mogućnosti za smanjivanje količina otpada.

Koraci sustavnog pristupa su:

- faza procjene,
- rangiranje opcija,
- priprema akcijskog plana,
- provedba i upravljanje,
- preispitivanje i revizija,
- povratna informacija.

Prednosti sustavnog pristupa gospodarenja otpadima su:

- poboljšanje učinkovitosti proizvodnih procesa i poslovanja,
- prepoznavanje stvarnog troška otpada i njegovog učesća u ukupnom poslovanju,
- poznavanje i mijenjanje postupaka i smanjivanja količina otpada i sprječavanje nastanka otpada
- primjena materijala u proizvodnim procesima koji su manje štetni za okoliš

Svi dionici moraju se permanentno obrazovati i prema potrebi dodatno osposobljavati, kontinuirano provoditi nadzor nad sustavom i postupcima i ako je opravdano provesti zamjenu i/ili rekonstrukciju postojećih tehnologija.

Uključivanjem svih zaposlenika koji moraju biti svjesni ciljeva i svoje uloge u njihovoj realizaciji može se očekivati napredak i ostvarenje planiranih ciljeva sa kvantificiranim pokazateljima koji će nam ukazati da li smo razumno i odgovorno gospodarili otpadom.

Samo dobrim gospodarenjem otpadom možemo očekivati očuvanje prirodnih resursa i čistiji okoliš koje trebamo ostaviti mlađim naraštajima u nasljeđe čija će zadaća biti daljnje očuvanje, a to se može postići samo tako da se obrazovanje i dobre navike provode od rane mladosti do kraja života.

5. LITERATURA

- [1] Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, NN 130/2005
- [2] Zakon o otpadu, NN 178/2004, 111/2006, 60/2008, 87/2009.
- [3] Pravilnik o gospodarenju otpadom, NN 23/2007, 111/2007.
- [4] Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007-2015.godine, NN 85/2007, 126/2010, 31/2011.
- [5] Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada, NN 50/2005, 39/2009.
- [6] Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša, NN 35/2008.

- [7] Priručnik za vođenje podataka o otpadu, AZO
- [8] Smjernice za najbolje raspoložive tehnike – Smanjivanje količine otpada, MZOIP
- [9] Smjernice za najbolje raspoložive tehnike – Odlagališta, MZOIP
- [10] Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada, NN 117/2007, 111/2011, 17/2013.

Kontakt autora:

Ivanka Baglama
Petrokemija d.d. Kutina
ivanka.baglama@petrokemija.hr